

Samorządy nie tracą na Polskim Ładzie

Rozwiązania zaproponowane w ramach Polskiego Ładu zapewnią samorządom stabilne dochody, ułatwią też planowanie i realizację budżetów

📅 28.11.2023

- W 2022 r. żaden samorząd nie straci na Polskim Ładzie, a w kolejnych latach dochody samorządowe będą wyższe niż wynika to z prognoz samorządów.
- W 2022 r. łączne dochody wszystkich JST z tytułu PIT i CIT (po uzupełnieniu o dodatkowe 8 mld zł) będą wyższe o 10,3 proc. w stosunku do wcześniejszych prognoz JST.

Polski Ład to historyczna obniżka podatków – zmniejszy dochody budżetu państwa i samorządów. By temu przeciwdziałać, rząd wdraża działania wzmacniające ich finanse. To przede wszystkim gwarancja dochodów, wzmocnienie inwestycji i dodatkowe 8 mld zł w tym roku.

W 2022 r. łączne dochody wszystkich JST z PIT i CIT (łącznie z 8 mld zł) będą **wyższe o 10,3 proc.** od tych prognozowanych przez same JST. Przykładowo:

- dochody Krakowa będą większe o **90 mln zł**,
- Warszawy o **166 mln zł**,
- Olsztyna o **28 mln zł**,
- Częstochowy o **31 mln zł**,
- Nowego Sącza o **10 mln zł**,
- Łodzi o **105,1 mln zł**.

Dzięki subwencji rozwojowej JST po 2022 r. nie odczują potencjalnych ubytków w podatkach. **Oznacza to, że w 2022 r., żaden samorząd nie będzie miał mniejszych dochodów niż sam sobie prognozował, a w kolejnych latach dochody samorządowe będą wyższe niż wynika to z prognoz samorządów.**

– Od początku mówiliśmy, że samorzady nie stracą na Polskim Ładzie. Opracowaliśmy rozwiązania, które będą niwelować mniejsze wpływy JST z podatków. Żadna JST od 2022 r. nie będzie miała mniejszych dochodów niż prognozowała przed Polskim Ładem. Chcemy też ustabilizowania sytuacji finansowej samorządów, tak aby mogły bezpiecznie planować wydatki i projekty. Stąd szereg rozwiązań dających JST gwarancję stabilnych dochodów – podkreśla minister finansów, funduszy i polityki regionalnej Tadeusz Kościński.

– Na zmianach zyskają zarówno małe gminy, powiaty, województwa jak i duże metropolie. Podział środków będzie obiektywny i neutralny, oparty na algorytmach. Jednocześnie wprowadzamy mechanizmy ochraniające mniej zamożne gminy. Nowe rozwiązania zapewnią więc bardziej równomierne zasilenie budżetów samorządowych – dodał wiceminister finansów Sebastian Skuza.

Nowe rozwiązania

Od 2022 r. dochody z PIT i CIT będą przekazywane **w równych miesięcznych transzach**. Dla samorządów to gwarancja dochodów i ułatwienie przy planowaniu i realizacji budżetów.

Jeśli dochody z PIT i CIT w danym roku spadną poniżej ustalonego poziomu, samorzady otrzymają **dotychczasowe pieniądze (subwencję rozwojową)**, która im to wynagrodzi. Dzięki temu dochody JST będą mniej podatne na wahania w gospodarce i zmiany prawne. **Takie rozwiązanie jest bardziej korzystne dla JST** ponieważ zapewnia bardziej równomierne zasilenie budżetów w odróżnieniu od rozwiązania polegającego na zwiększonych udziałach w PIT. Subwencja rozwojowa będzie szczególnie korzystna m.in. dla mniej zamożnych samorządów, np. małych gmin wiejskich.

Mechanizm korekcyjno-wyrównawczy zostanie oparty na **bieżących wpływach z PIT i CIT**. To oznacza lepsze dopasowanie wysokości subwencji i wpłat janosikowego do aktualnej sytuacji finansowej.

By wzmocnić inwestycje, samorzady będą otrzymywać na nie dodatkowe pieniądze (**nowa część subwencji ogólnej – część rozwojowa**) dzielone algorytmem. To będzie sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi kraju i zapewniać stały dopływ pieniędzy na inwestycje. Subwencja rozwojowa będzie mogła być przeznaczona również na wydatki bieżące. O tym na co trafią pieniądze, będzie decydował JST.

Kolejnym proinwestycyjnym działaniem jest **Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych**, który oferuje bezzwrotne wysokie dofinansowanie inwestycji JST – promesy inwestycyjne udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Wysokość wsparcia to od 80 proc. do 95 proc. wartości zadania (w zależności od obszaru).

W 2021 r. wszystkie samorzady otrzymają dodatkowe **8 mld zł** na swoje potrzeby. Pieniądze te będą mogły wydać kiedy chcą (w tym lub przyszłym roku) i na co chcą, zgodnie ze swoimi potrzebami – czy to na działania bieżące czy np. na inwestycje.

Pozostałe działania to uelastycznienie zasad budżetowych i rozwiązania podnoszące limit spłaty długu JST oraz wspierające wykorzystanie funduszy UE.

Przepisy są tak skonstruowane, że traktują samorzady w sposób bezstronny i neutralny. Jednocześnie wprowadzają mechanizmy ochraniające mniej zamożne gminy.

Algorytmy opierają się na obiektywnych danych i prognozach przygotowywanych do projektu budżetu państwa.

Finanse samorządów w latach 2021-2022

Po I półroczu 2021 r. JST wykazały nadwyżkę budżetową w kwocie **22,4 mld zł**, a nadwyżka bieżąca wynosi prawie **23 mld zł**.

Na 2021 r. samorządy zaplanowały dochody z PIT, CIT i subwencji ogólnej na poziomie ok. 137 mld zł. Według prognoz Ministerstwa Finansów dochody te wyniosą **ok. 145 mld zł, czyli o 8 mld zł więcej**.

W korzystnej sytuacji po I półroczu 2021 r. są w szczególności duże miasta, które wykazują nadwyżki budżetowe. Perspektywa dobrej sytuacji finansowej rysuje się w całym 2021 r., przede wszystkim z uwagi na przewidywany wzrost wpływów z PIT i CIT.

Na 2022 r. samorządy zaplanowały dochody z PIT, CIT i subwencji ogólnej na poziomie ok. 140 mld zł. Według prognoz Ministerstwa Finansów, dzięki projektowanym zmianom, dochody te wyniosą **ok. 149 mld zł, czyli o 9 mld zł więcej**.

Oprócz dodatkowych 8 mld zł, JST otrzymają też w tym roku **4 mld zł** (dzielone algorytmem) na inwestycje wodno-kanalizacyjne.

Finanse samorządów w latach 2011-2020

Sytuacja finansowa samorządów w okresie 2016-2020 poprawiła się w stosunku do lat 2011-2015. Wzrosły nie tylko dochody ogółem samorządów, ale również kwoty we wszystkich kategoriach dochodów JST: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe. I to pomimo pandemii COVID-19.

W latach 2016-2020 nastąpiło też znaczne zwiększenie wsparcia inwestycyjnego dla JST, udzielanego przez budżet państwa.

Łączne dochody JST w latach 2016-2020 to prawie **1,3 bln zł**, co oznacza wzrost aż **o 352 mld zł** w porównaniu do lat 2011-2015. Jeśli chodzi o kategorie dochodów, to w latach 2016-2020 nastąpił **wzrost o 161 mld zł** w dochodach własnych, **o 40 mld zł** w subwencjach i **o 152 mld zł** w ramach dotacji celowych.

Nastąpił też istotny **wzrost dochodów i wydatków ogółem w 2020 r.** w porównaniu do 2011 r. W 2020 r. dochody ogółem są znacznie wyższe, i w porównaniu do 2011 r. wzrosły o 78%, zaś wydatki w tym okresie wzrosły o 65%.

Porównując lata 2020 oraz 2015 dochody JST z PIT i CIT **wzrosły o odpowiednio o 17 mld zł (+44,6 proc.) i 4,2 mld zł (+60,1 proc.), a więc w sumie o 21,2 mld zł (+47 proc.)**.

Rządowe działania antykryzysowe pozwoliły na utrzymanie potencjału lokalnej bazy ekonomicznej i miały korzystny wpływ na poziom dochodów JST. Rząd wprowadził także cały szereg rozwiązań dedykowanych wprost JST, w tym przede wszystkim Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych i uelastycznienie samorządowych reguł fiskalnych.

W efekcie **w 2020 r. JST zrealizowały dochody planowane sprzed pandemii oraz nastąpiła nadwyżka budżetowa w JST w wysokości 5,7 mld zł** (pomimo planowanego na ponad 20 mld deficytu).

Materiały do pobrania

 [Prezentacja: Polski Ład - finanse samorządów \(PDF, 998 kB\)](#)